

POGOVOR V CERKVI

Služba Božja je v številki 4—5 l. 1964. na strani 10—20, prinesla lep članek dr. Čedomila Čekade: Nekoliko misli o koncilu i uz koncil. Prav gotovo nam žalovanje za zamujenimi priložnostmi ne pomaga veliko, zelo sproščeno in naravnost opogumljajoče pa je, da članek v uvodu (str. 10—12) poudarja potrebo po pobudah, ki naj prihajajo iz vrst nižjega klera. Ni še vse zamujeno! Glavno delo nas šele čaka, to je oresničevanje koncilskih sklepov.

Živimo v času, ki Cerkvi nalaga veliko odgovornost. Vernike moramo vzgojiti v zrele Kristusove učence, da bodo v duhu evangelija lahko kos vsaki situaciji v življenju. Tudi v dušnem pastirstvu ne gre več drugače. Z birokratskimi odloki ni mogoče več vdahniti življenja. Škofje so kot nasledniki apostolov vedno bolj »odvisni« od delavcev v vinogradu. Okružnica Ecclesiam suam jasno nakazuje, da se mora odnos podrejenih do pastirjev in obratno izoblikovati v čim globlje zaupanje in sodelovanje. Posamezni škofje že ustanavljajo posebne svete, v katerih so zastopani dušni pastirji in laiki, da škofu pomagajo pri vodstvu škofije z nasveti. En del duhovnikov volijo v te svete duhovniki sami.

Nastane vprašanje, ali smo dušni pastirji pripravljeni dati vse svoje sile in sposobnosti na voljo Cerkvi, kot to ona pričakuje. Prizadevanja papežev in koncila hočejo marsikoga priklicati iz nedostopne svetlobe nazaj v realno življenje. Živ kontakt bo Cerkvi več koristil ko sto in sto še tako odličnih navodil in pisanih smernic v škofijskih okrožnicah.

Človeštvo in Cerkev stojita v prelomu časov. Zaprtost vase in zadržanost s samim seboj morajo prekiniti vsi brez izjeme s pogovorom. Črki pravnih odnosov, ki so nujni, je treba vdahniti novo življenje tako, da se v te odnose prelije novega duha. Z dokončnimi recepti, ki bi jih dobivali samo z visokega Parnasa v Cerkvi, ni mogoče več zaceliti in ozdraviti številne velike rane. Vsakdo — škofje in dušni pastirji — mora postati usmiljeni Samaritan, ki se sklanja nad človeštvo v Kristusovem duhu ponižnega in ljubečega strežništva. Zato je vsaka pobuda in vsako opozorilo dobrodošlo. Duh veje, kjer hoče (Jan 3, 8); ne samo — čeprav navadno v večji meri — pri tistih, katere je postavil za škofe, da vodijo Cerkev božjo (Apd 20, 28).

Cerkvi je potreben pogovor v njeni sredi, ne samo navzven z drugimi. Seveda se more razviti samo v določenih pogojih. Liturgična konstitucija določa ustanovitev umetnostnega, liturgičnega in cerkveno-glasbenega sveta. To su prvi trije organi, ki naj omogočijo pogovor v Cerkvi. Ni dovolj, da bi bili zgolj instrument, ki naj bedi nad napakami, zlorabami in razvadami v Cerkvi. Ti organi naj posredujejo življenje in res razgibljejo Cerkev. Imeti morajo marsikatero iniciativo v svojih rokah. Vredni morajo biti ordinarijevega zaupanja in ordinarij sam jim mora zaupanje v resnici skazovati. Dušni pastirji morajo pri teh svetih dobiti pobude in smernice za delo. Zato jim morajo biti sveti dosegljivi, in ne smejo biti imaginarna ustanova.

Drugi pogoj za pogovor v Cerkvi je instrument pastoralnih in sodalitetnih konferenc. Te morajo biti dobro pripravljene. Vsakdo se jih mora udeležiti z voljo, da nekaj koristnega prispeva k skupnemu iskanju novih potov. Napačno je, če se vsemu zapremo, vse kritiziramo. Na višjih mestih je treba tem konferencam posvečati več pozornosti. Resno bo treba jemati njih pomisleke, vprašanja in predloge. V teh konferencah se delno zrcali življenje ali mrtvilo Cerkve v škofiji. Prav gotovo, da pismena rešitev k tem konferencam v našem času predstavlja šele nujni minimum interesa zanje.

Tretji pogoj za pogovor v Cerkvi so seminarji in tečaji. Na njih je treba sprožiti in obravnavati vsa važna vprašanja. Ne smejo se oglašati k besedi — tudi v referatih ne — predvsem teoretiki ali profesorji, in tudi ne samo dušni pastirji, ki se ne zanimajo več za teološke probleme. Do besede naj pride teorija, ki je obogatena s prakso; ne pa teorija brez prakse ili praksa brez teorije. Ti seminarji in tečaji bodo šele premnogim dušnim pastirjem odprli pogled in jim pomagali, da le spregledajo.

Še en pogoj je nujen. Pomanjkanje duhovnikov sili ordinarije, da vse razpoložljive moči uporabijo po potrebi, dostikrat nenačrtno. Zato je treba koordinirati delo nadpovprečno nadarjenih dušnih pastirjev in ga usmeriti v korist celote po načelu subsidiarnosti. V vsakem primeru je treba v škofiji enega ali dva duhovnika, ki imata že precej izkušenj, oprostiti prevelikih obveznosti, da bosta mogla svoje delo usmeriti v raziskovanje dušnopastirskih, verstveno-socioloških in drugih problemov. V skupnem sodelovanju bi

obadva tvorila neuraden — ali tudi lahko uraden — a vendar učinkovit organ »dušnopastirskega urada« v škofiji.

Upam da je koristnost in potrebnost teh in podobnih prizadevanj v Cerkvi našega časa vsakomu jasna. Te misli hočejo biti sugestije v zavesti, da smo vsi udje iz otroci Cerkve poklicani, da gradimo skrivnostno Kristusovo telo v sebi in okrog sebe.

Peti način pogovora v Cerkvi naj bi bil dušnopastirski list ali revija. V njem bi dušni pastirji mogli priobčevati svoje članke. Tako bi odkrivali probleme tistim, ki jih ne vidijo in iskali rešitev zase in za druge. V ta list bi spadala primerno predelana poročila o pastoralnih in sodalitetnih konferencah, razprave, načrti in smernice škofijskih svetov; razglabljanja o seminarjih in tečajih, študije o dušnopastirskih vprašanjih itd.

Kakšne bi bile naloge dušnopastirskega urada?

V njem bi delala vsaj dva duhovnika. Zbirala bi podatke, iz katerih bi bilo mogoče pokazati pravo podobo verskega življenja v škofiji. Udeleževala bi se v mejah možnosti pastoralnih konferenc po škofiji, toda ne kot opazovalca in eksponenta ordinariata, temveč kot organ, ki hoče s svojimi skušnjami povsod pomagati, čeprav si sproti skušnje pridobiva in nabira. Poslušata izpovedi, tožbe, težave dušnih pastirjev z odprtim srcem in jim pokažeta razumevanje, pot k rešitvi. V tem smo danes dušni pastirji zelo prepuščeni sami sebi. Z magnetofonom in podobnimi pripravami bi obiskovala nedeljsko službo božjo po različnih krajih in tako lahko marsikje posredovala posrečene in ponesrečene vtise v korist celoti. Rada bi priskočila na pomoč s pridigo, s stanovskim govorom, toda samo v nujnih primerih. Zbirala bi podatke o regionalno pomembnih slovesnostih ali romanjih, da se zanje vse res skrbno pripravi. Le tako je mogoče vernikom posredovati močna verska doživetja. Danes smo, žal mnenja, naj se za takšne primere znajde vsak dušni pastir sam, kakor ve in zna.

Treba je poudariti, a domala vsi dušni pastirji vedo za teže časov, v katerih živimo; nekaki jasnovidci med njimi pa nedvomno celo več vedo kakor ordinariati. Ordinariati se zavedajo težav, so pa nebogljeni v nakazovanju njihovih rešitev. To pa zato, ker danes ni mogoče več izdati uporaben recept za celo škofijo, ko dostikrat ne bo primeren niti za dve sosednji župniji v isti dekaniji. Idejne, sociološke,

materialne, prometne in vse mogoče poteze so po župnijah tako individualno izoblikovane, da je tukaj nujno potreben resen študij razmer. Ne zadostuje več zavest, da to ali ono ni več v redu.

Še bi bilo mogoče razpredati koristne misli. Upam pa, da se bodo tega lotili še mnogi drugi. Vprašanje je žgoče in rešitev nujna!

Novega vina koncilskega duha ne smemo devati v stare mehove dušnopastirskih organov in instrumentov; vse se bo razlilo in celo mehovi končali — pa čeprav bi jih bilo še toliko, ki bi zatrjevali, da je starina boljša (pr. Lk 5, 37—39). Ali smo pripravljeni da — če je treba — vse, kar smo doslej cenili, prodamo samo zato, da bi kupili njivo sv. Cerkve z zakladom božjega kraljestva vred (Mt 13, 44—46)?

Šesta oblika pogovora v Cerkvi bi bilo to, kar zadeva funkcijo dekanov v Cerkvi.

Najprej dekanova naloga sama v sebi. Ni dovolj, da se ustavimo pri nalogah, ki jih našteva kodeks cerkvenega prava ali razni škofijski predpisi. Naloge je namreč mogoče spolniti zgolj po črki, ne da bi se jim dalo kaj oporekati. Mnogo važnejši je duh spolnjevanja nalog. V tem oziru so nedvomno dekani popolnoma prepuščeni sami sebi, so osamljeni. To pa ne pomeni, da so zato toliko bolj svobodni v svojem delovanju v splošno korist Cerkvi. Nedvomno prav dekani najbolj žgoče doživljajo nemoč dušnopastirskega dela, ako se danes še vedno opravlja izključno ali v pretežni meri v do sedaj običajnih oblikah. Prav zato je za dekane neobhodno večkratno medsebojno srečanje in obravnavanje porečnih oprasanj. Tako bi si širili obzorje, se vzajemno bogatili in spodbujali. Manj bi bilo nesrečnega eksperimentiranja in brezupnega pričakovanja, kaj bo čas še prinesel. Na tak način vendar ni mogoče, da bi Cerkev sooblikovala čas, ako to oblikovanje prepušča samo drugim.

Ta posvetovanja in razpravljanja med dekani bi zanesljivo mogla ordinariju posredovati precej realno sliko razmer v katerih živimo. Birmske in druge slovesnosti ordinarija skoraj nujno zavajajo v naivno pojmovanje in predstave o vernosti ljudstva. Saj ne gre za število navzočih glav, temveč za duha, ki ga nosijo v sebi.

Ni dvoma, da dekani zelo dobro poznajo duhovno usmerjenost svojih sobratov v dekaniji. Nekateri duhovniki pri konferencah cela leta vztrajno molče. Zaman bi čakal pri

njih, kdaj bodo odprli svoja usta in govorili. Kako naj jim dekan pomaga, da se odpro? To je vendar njegova odgovorna dolžnost, da obrata reši! Nastane pa dostikrat tudi obratno vprašanje, kako naj posamezni, razgibani, in tudi razsodni duhovniki v dekaniji dosežejo, da se razgiblje dekan, ako je prav on ovira za prizadevno delo? Vsaj v teh primerih »*bonum commune*« nujno zahteva rotacijo, ki jo s takim poudarkom priporoča okrožnica *Pacem in terris*. Minili so časi, ko bi se mogli potegovati za časti v Cerkvi. Preostalo nam je samo še delo in poslanstvo ter strežništvo! Zakaj bi imeli za degradacijo, ako ordinarij nekoga razreši dekanovih dolžnosti in na to mesto imenuje drugega? Zdi se, da premalo poznamo določila cerkvenega prava o degradaciji in Jezusov nauk o strežništvu (Mt 20, 25—28)! Ordinariji z imenovanjem novih dekanov tudi ne bi nikoli izgubili starih, res sposobnih in delovnih moči, temveč bi z njimi naravnost pridobili nove. Razrešeni dekani bi mogli biti v dekaniji močna opora novemu dekanu, v škofijskem merilu pa bi s svojimi izkušnjami bili dragoceni za nasvete in marsikatero delo.

Spominjamo se, koliko neupravičenega strahu je pri nekaterih zbuvalo ravnanje večine koncilskih očetov na prvem in drugem zasedanju koncila. Povsod so se bali, da bo utrpela škoda papeževa avtoriteta. Danes pa že doživljamo, kako visoko je vse to papeževo avtoriteto šele povzdignilo! Ne samo v očeh Cerkve, temveč v očeh vseh kristjanov, v očeh vsega sveta. Kolegialnost škofov! Podobno je v škofiji. Mnogo škode, marsikaj nezaupanja in še kaj drugega prinese v življenje dušnih pastirjev naravnost otipljivo spoznanje, da ena sama oseba, ki je sicer vsestransko razgledana in podkrovana, vendarle daje enostransko usmerjena in včasih celo neživljenjska navodila. Živimo v času, ko administrativno ni več mogoče voditi tako velikega kompleksa, kakor je škofija. Življenje našega časa je tako raznoliko in pestro, da mu s starimi metodami ne moremo več biti kos. Šele pestrost in raznolikost, ki je res nujna in upravičena, bo med nas prinesla novega duha. Pazimo, da nam pretirani pravni čut in preozko moraliziranje ne ohromi moči in nas zveže! Koliko zaupanja je Jezus skazal apostolom, ko jih je še za svojega življenja pošiljal na misijonska pota! In Pavlovi sodelavci: Tit, Timotej, Klemen in drugi! Biti sodelavec, pomeni, da se predstojnik popolnoma zanese na njega!

Pogovor v Cerkvi je potreban zato, da tisti, ki nosijo težo dneva in vročino povedo, kje jih čevelj žuli in kaj potrebujejo, da bodo mogli s pogumom, veseljem in upanjem opravljati »ministerium caritatis« v Cerkvi in za Cerkev ter človeštvo.

Res je, da so imeli, imajo in bodo imeli človeški oziri veliko vlogo v življenju. Edino resnično notranja svoboda božjih otrok more tu človeku pomagati, da razvožla svoje komplekse. Seveda imajo nekateri človeški oziri svoje upravičenost, ker so naravnost pobuda za uspešno in požrtvovalno delo. Pomislimo na tiste človeške ozire, ki jih dolgujemo zaslužnim delavcem, sposobnim in res nepogrešljivim močem na mnogih ključnih mestih. Cerkev se tega dobro zaveda in zato daje modre smernice in predpise tudi v teh rečeh. Priznati pa moramo, da se je, ne kljub, temveč šele naravnost v nasprotovanju številnim človeškim ozirom uveljavilo mnogo dobrega tako v zgodovini Cerkve kakor na delovnih sejah sedanjega koncila. Kar pomislimo na problem volitve članov v komisije na začetku koncila in na vse, kar je podobnega temu še sledilo. P. Vincent Lebbe je šele v nasprotovanju človeškim ozirom, ki niso bili majhni in so terjali od njega številne žrtve, odprl delu v misijonih novo pot in ima posebne zasluge za misijonsko okrožnico »Maximum illud« iz leta 1919. Papež Pavel IV. nam zato v mnogih govorih in tudi v okrožnici *Ecclesiam suam* neprestano kaže pot k pravemu duhu krščanske pokorščine. Posamezna misel je tudi pri nas lahko naravnost revolucionarna, a vendar prihaja iz ponižnega, hierarhiji in Cerkvi zares v pravem duhu pokorščine vdanega srca.

Ker mi živimo o prelomnici časov — ti časi se ne lomijo samo okrog nas, ampak tudi v naši duši, skozi katero teče njih prelomnica — doživljamo, da Cerkev loči izročilo od izročila, božje izročilo od svojega izročila. Nikoli ne bo pripravljena, da bi zaradi svojega izročila (pr. Mt 15, 1—3) prestopila ono izročilo, katero naj sama varuje, razlaga in razvija. Da more Cerkev prvo ločiti od drugega, ji je dan dar razločevanja duhov. Čeprav se to razločevanje duhov uveljavlja po trudapolnih naporih iskanja, kakor je pač lastno načinu človekovega mišljenja, se pa vendar pri vsem dovolj jasno odraža delo Sv. Duha v Cerkvi. Oličen zgled za oboje nam nudi delo koncila.

O Jezusu pogosto beremo, da ga niso razumeli — ne le indiferentni ali neuki ljudje, temveč tudi učenci in apostoli ne. Ker pa je mesijanski čas čas, ko se bodo vsi dali Bogu poučiti in bodo tako našli pot do Mesija (Jan 6, 45), se nekako podobno godi z našim pogovorom v Cerkvi. Velika krivica se namreč more zgoditi marsikomu, ako ga ne bi razumeli prav in se niti ne potrudili, da prodremo v njegove misli, kakor priporoča okrožnica *Ecclesiam suam*. Zato bomo — ako hočemo, da bo pogovor v Cerkvi za Cerkev res ploden — morali skrbeti, da ne bomo nikoli v tekst koga drugega vnašali svojih misli in tako tekst pačili. Šele z iskrenim in odkritim pogovorom bomo namreč dosegli, da se bodo med nami odprli novim vprašanjem in reševanju problemov tudi tisti, ki so postali nekako apatični — pa čeprav samo iz nerazumljivega, a vendar dostikrat upravičenega strahu, da jih drugi ne bodo razumeli.

Prav odkrit pogovor, ki hoče iskreno služiti delu za zveličanje človeštva, je Cerkvi v teh zapletenih in razdvojenih časih nujno potreben. Ne le navzven, ampak tudi v njeni sredi. Šele tedaj bomo dušni pastirji čutili, da smo pravi sodelavci, kadar bomo naleteli na razumevanje za naše težave, kadar nam bodo merodajni krogi pripravljene pri-sluhniti in odgovoriti na vsa tista vprašanja, ki imajo na naši nižji ravni delovanja nedvomno drugačno podobo kakor v očeh tistih, ki imajo zaradi svojega mesta v Cerkvi univerzalnejši, pa morda zato življenju bolj tuj pogled na vse.

Rafko LEŠNIK

SUVREMENA KATEHETSKA PROBLEMATIKA

U »S. B.« smo več jednom naglašavali da katehizacija sistematski treba da počne početkom školske godine. Ne slažem se nikako s mišljenjem nekih svećenika da bi bila efikasnija vjeronaučna pouka za vrijeme ljetnih praznika. Tada treba pustiti đake na miru da se i oni odmore. Kao što u svim školama počinje upis u pojedine razrede tako obaviti upis i na vjeronauk. Upis prvog razreda vrše uvijek roditelji u školi te bi oni mogli u isto vrijeme navratiti i u župski ured. Sa roditeljima se tada zadržati u razgovoru, probuditi njihove uspavane savjesti; istaknuti im da je vjeronauk Božja škola koja djecu sprema za vječnost